

PSY408
(JS 2012)
Poradenská psychologie II:
partnerské vztahy, manželství, rodina
6 kreditů ECTS
povinný předmět

Vyučující: Zbyněk Vybíral (garant), Ivo Plaňava, Tomáš Řiháček, Zbyšek Mohaupt

Určeno: studenti magisterské psychologie na FSS MU / studenti oboru psychoterapeutická studia si předmět mohou nechat uznat jako povinně volitelný

Cíle:

- seznámení s psychologickými aspekty partnerských vztahů, soužití v manželství a rodině;
- uvedení do teorií, pojmosloví a praxe psychologického poradenství a psychoterapie určených pro řešení partnerských konfliktů a krizí;
- kultivace pohledu na problémy partnerských vztahů, manželství a rodiny;
- získání přehledu o současném manželském poradenství u nás a ve světě – studiem časopiseckých a internetových textů a zdrojů
- seznámení se s možnostmi a úrovní internetového poradenství v této oblasti

Semestr: jarní, celkem **24** vyuč. hodin **plus** samostudium

Rozvrh: **úterý** 1 x za 14 dní (14.00 – 17.40 hod. sudé týdny, začátek **21. 2.**); učebna 23

Zkouška ve formě testu

Komunikace e-mailem: vybiral@fss.muni.cz

Předpoklady absolvování

1. Povinný úkol: Vypracovat a v termínu odevzdat jeden krátký odborný esej (reflexi) v rozsahu 3 NS (5 400 znaků včetně mezer). (Pozdější odevzdání bude důvodem nesplnění podmínek nutných k absolvování předmětu.) Lze vypracovat i další (druhou) práci, za kterou lze získat až 10 bodů (podle posouzení odborné úrovně), které budou připočteny k výsledku zkouškového testu.

Termín odevzdání: do 23. dubna 2012. (Dobrovolný úkol do 25. 4.)

Odevzdejte jak do Odevzdáárny, tak vytištěně!

Úkol č. 1:

Jaké neuvědomělé (event. ne plně uvědomované) komponenty bych mohl/a/ vnášet do své poradenské práce?

Je možné zvolit:

V čem vidím rozdíly mezi poradenstvím a psychoterapií? (Vyjděte z citace ze *Současné psychoterapie* nebo jiného zdroje; vystihněte také rozdíly mezi osobním koučinkem, mediací a event. dalšími příbuznými způsoby pomoci.).

Je možné navrhnout i jiné relevantní téma, ale je potřeba včas si ho vyjednat s garantem předmětu.

2. Dobrovolné splnění úkolu v průběhu semestru (za odborně kvalitní splnění lze k výsledku testu přičíst až 10 bodů). Rozsah: 5 NS.

Termín odevzdání: do 25. dubna 2012.

Odevzdejte vytištěně a pošlete e-mailem.

Témata k výběru:

- a) Jak vypadá organizace manželského poradenství / poradenství v partnerských vztazích ve vybrané zemi světa (nutno domluvit s garantem).
- b) Jak se učí manželské poradenství v XY (na základě srovnání sylabů alespoň z pěti univerzit ve světě).
- c) Úroveň internetového poradenství v oblasti manželství a partnerství – kvalitativní studie vybraných odpovědí.
- d) Úroveň poradenských rad a doporučení v oblasti manželství a partnerských vztahů v časopisech životního stylu.
- e) Tradované stereotypy (klišé) v popularizačních textech věnovaných manželství a partnerství (*jako argument tradování bude bráno v potaz vyhledání výskytu jednoho stereotypu/klišé nejméně ve třech různých zdrojích u tří různých autorů*).
- f) Porovnání dostupné literatury na téma „nenechte sebou manipulovat“ nebo „jak čelit manipulaci“ apod. s využitím pro soužití v partnerských vztazích.

3. Úspěšné složení zkoušky v podobě písemného testu.

Harmonogram, tématické okruhy, klíčové pojmy

Přednášky **I. Plaňava: 6. 3.** /4 hod. a **20. 3. 2012** /2 hod. – *tématické okruhy:*

Tématické okruhy, klíčové pojmy

1. Psychologické poradenství jakožto profese: historie a vývoj. Etický kodex.
2. Makrosociální pohled, vývojové trendy a poradenské konsekvence. Manželské a rodinné mýty a očekávání (z hlediska možných dyshestických efektů).
3. Osobnost – profesní motivace, /de/formace; kvalifikační stupně, výcvikové programy, supervize. Osobní život a profesní aktivity; /proti/přenosové fenomény, syndrom burn-out.
4. Poradensko-terapeutický proces. Nabídky a očekávání klientů; utváření psychoterapeutického „prostoru“; kontrakty. Účinné proměnné; impasse; možné negativní efekty. Některé specifické diagnostické a poradensko-terapeutické postupy. **Komunikačně – REelační Axiom**; poradensko – terapeutické konsekvence. Skupinová manželská terapie – poradenství.
5. Rozvody, rizikové volby, rozvodový potenciál; /po/rozvodová terapie – poradenství, mediace; děti v kontextech rozvodové situace a odborné intervence.

Přednášky a semináře Z. Vybírala (a hosté) – tématické okruhy:

Termíny: 21. 2., 20. 3. (16:00 – 17:30), 3. 4.– **Účast ve dnech 21. 2. a 3. 4. je povinná.**

A/ Dynamika partnerských vztahů v pojetí různých „škol“, směrů a přístupů. Individuální a systémové přístupy; eklektický a integrující přístup.

Pohled na nevědomé či neuvědomované v manželství (archetypy a partnerství). Vliv rodových stereotypů.

Vzorce vztahů a ve vztazích. Vědomá a nevědomá část základů partnerského soužití, tzv. scénářů. Kořeny „nastavení“ v dětství. Teorie přenosů, projekcí a projektivních identifikací. Hry v manželství. Princip ko-evoluce: Williho přístup.

Klinicko-psychologické souvislosti soužití. Co zhoršuje atmosféru v partnerském vztahu? „Psychopati nejsou; lidé s psychopatickými rysy ano.“ Soužití s partnerem s tzv. hraniční poruchou osobností.

Agrese a mikroagrese v partnerských vztazích. „Maličkosti“, které otravují soužití.

Pozitivní stránka soužití v manželství a rodině. Pozitivní stránka odluky a rozchodu (rozvodu).

B/ Styly poradce (manželského, resp. rodinného terapeuta) z hlediska základních poradenských a psychoterapeutických směrů.

Alternativní intervence. Systémové paradigma a styl práce. Zásady improvizace (ad hoc intervence). Hlavní zásady (kréda, „filosofie“) poradenství v různých přístupech. Rozdíly mezi individuálním, párovým a (celo)rodinným sezením. Terapeutický trojúhelník a stranění všem: Williho (a Stierlinův) přístup. Rozvodové poradenství a mediace.

C/ Rodinná terapie / rodinné poradenství: počátky, hlavní představitelé; vývoj rodinné terapie ve světě a u nás. Způsoby práce v rodinné terapii. Soudobá rodinná terapie.

D/ Inspirace k dobrovolnému úkolu: výběr ze seminárních prací z předchozích let.

E/ Promyšlení vhodné intervence na kasuistickém „materiálu“.

F/ Internetové poradenství.

Výuka s manželskými poradci:

17. 4. 2012: Mgr. Zbyšek Mohaupt – Praxe manželského a rodinného poradenství: řemeslo MRP; rozbor kasuistiky; metodika MRP – práce s párem.

15. 5. 2012: Mgr. Tomáš Řiháček, PhD. – Interaktivní rozbor kazuistik, event. modelování práce s párem.

Literatura

Literatura základní – určená mj. k přípravě na zkuškový test

1. Kratochvíl, S. (2000): Manželská terapie. Praha: Portál – třetí, rozšířené vydání.
2. Plaňava, I. (2000): Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace. Brno: Doplněk.
3. Willi, J. (1998): Párová terapie. Hradec Králové: Konfrontace.

4. Simon, F.B., Stierlin, H. (1995): Slovník rodinné terapie. Hradec Králové: Konfrontace – vybraná hesla (cca 40 str.).
5. Jung, C.G. (1994): Manželství jako psychologický vztah. In: Duše moderního člověka. Brno. Atlantis, s.82–92 (10 str.).
6. Willi, J. (2006): Psychologie lásky. Praha: Portál.
7. Relevantní hesla z Psychologické encyklopedie (Baštecká, B. ed., Portál 2009) – strany 171, 328, 174, 256, 236, 394, 204.
8. Holá, L. (2011). Mediace – 2. rozšířené vydání Praha: Grada Publ.: doporučeny (relevantní kapitoly).
9. Horská, B., Lásková, A., Ptáček, L. (2010). *Internet jako cesta pomoci*. Praha: SLON.

Rozšiřující

1. Plaňava, I. (1998): Spolu každý sám. (V manželství a rodině.) Praha: Nakl. LN.
2. Plzák, M.(1988): Poruchy manželského soužití. Praha: SPN.
3. Weber, Roland (2007): Páry v psychoterapii. Praha: Portál.
4. Novák, T., Drinocká, H. (2006): Partnerské a rodinné poradenství – práce s klienty. Praha: Grada.
5. Freemanová, Dorothy R. (1992): Manželská krize. Martin: Osveta.
6. Knop, J. (2001): Psychoterapie a poradenství. *Konfrontace* 12 (2), s. 83–85.
7. Vybíral, Z. (2000): Psychoterapie, psychoterapeutické poradenství a poradenství. *Konfrontace* 11 (2), s. 83–86.
8. Warshak, Richard A. (1996): Revoluce v porozvodové péči o děti. Praha: Portál.
9. Trapková, L. Chvála, V. (2004). Rodinná terapie psychosomatických poruch. Praha: Portál.
10. Šmolka, P., Mach, J. (2008). Manželská a rodinná trápení z pohledu právníka a psychologa. Praha: Portál.

Pozn.: Další odkazy k jednotlivým tématickým okruhům a další literatura na přednáškách.